

YHDEN OMAISEN KERTOMUS: LAPSI TEHO-OSASTOLLA

”Toivosta en luopunut koskaan”

Juha Laukan tytär syntyi kaksosena 8-vuotta sitten. Sektio oli suunniteltu ja ensimmäisessä valokuvassa toimenpidehuoneessa Juha hymyilee sylissään kaksi pientä nyyttiä. Vuorokauden kuluttua kaksosista pienemmälle, tytölle, kehittyi lisähapen tarve. Muutoin kaikki tuntui kuitenkin olevan hyvin. Sitten Juha sai unohtumattoman yöllisen puhelun: tyttö oli jouduttu siirtämään hätäkasteen jälkeen Helsinkiin. Alkoi epätodellisen tuntuinen ajanjakso, jota tarvottiin eteenpäin päivä kerrallaan.

Juha oli puhelun aikaan perheen parivuotiaan esikoisen kanssa kotona. Tyttären siirto Helsinkiin oli ollut sen verran kiireinen, että lähdön syyksi vanhemmat tiesivät siinä vaiheessa vain jonkin sydänongelman. Juha sai järjestettyä esikoiselle hoitajan ja lähti nuorimman tyttärensä perään Helsinkiin. Lastenklinalle päästyään ja tavattuaan lyhyesti kirurgin, hän sai kuulla, että tytyllä oli ollut aortan koarktaatio, jonka vuoksi hänet oli jo leikattu ja leikkaus oli täytynyt tehdä heti. Myöhemmin anestesialääkäri selvensi tilanteen olleen sellainen, että he olivat joutuneet kovasti pohtimaan, päätyäkö yksikammioinjalle vai ei. Diagnooseiksi tarkentui aortan koarktaation lisäksi alikehittynyt vasen puoli, reiät kammioiden ja eteisten välissä sekä läppävika.

Myös lasten äiti ja toinen kaksosista, poika, siirtyivät sairaalasta kotiuduttuaan Helsinkiin ja koko perhe muutti asumaan McDonalds-taloon.

– Ensimmäisinä päivinä sitä ei oikein osannut edes käsittää, mistä on kysymys. Yhtäkkiä olimmekin Lastenklinalla, tyttö oli leikattu

ja ECMO:ssa. Jo ne tornit pumpaamassa siinä hänen vieressään tuntuivat uskomattomilta. Ja se letkujen määrä, Juha kuvailee.

ECMO-hoito jatkui yhteensä yhdeksän vuorokauden ajan. Juha kertoo, että huolimatta piuhoista ja laitteista hän koki heti alusta alkaen pääsevänsä lähelle tyttärtään, mikä oli tärkeää. Hoitajat olivat ystävällisiä ja ymmärtäväisiä ja opastivat, missä sai seistä ja mihin koskea. Kun tyttö pääsi irti ECMO:sta, häntä pääsi vieläkin lähemmäs. Pienet asiat olivat merkityksellisiä, kuten se, että hoitajat järjestivät kaksosille mahdollisuuden olla jälleen lähekkäin.

– Poika on nukkunut monet unet tehon sängyssä tytön kanssa kylki kylkeä vasten, Juha kertoo.

Ensimmäisinä päivinä vain yritti ymmärtää, mistä on kysymys.

>>

Anestesia­lääkär­it
tunsi­vat tytön
ta­ri­nan.

Teho-osastolla vanhemmat otettiin muutenkin hyvin huomioon. Juha kertoo, että ECMO:n loputtua välillä myös virallisista vierailuajoista joustettiin.

– Totta kai sitä ymmärsi, että joskus piti lähteä äkkiä ulos siitä huoneesta, kun jollekin toiselle tehtiin toimenpidettä. Mutta sitten oli taas hienoa, että välillä sai olla vähän pidempäänkin, jos siltä tuntui.

Insinööri­luonne kaipasi yksityiskohtaista tietoa

Juha kertoo saaneensa jonkin verran vertaistukea toisilta vanhemmilta, joita hän tapasi teho-osaston odotushuoneessa ja joiden lapset olivat vähän samantapaisissa tilanteissa. Lisäksi hän etsi ja luki tietoa internetistä. Hoitajakson alussa oli tapaaminen lääkäreiden kanssa, jossa käytiin läpi sitä, miksi tämä tyttö on täällä ja mitä hänelle nyt tehdään. Sen jälkeen hoitokokouksia oli muutama, ja Juha toteaa sen olleen riittävä määrä. Hän koki hyväksi mahdollisuuden keskustella lääkäreiden kanssa silloin, kun nämä pyörähtivät huoneessa.

– Aika nopeasti oppi myös tunnistamaan, mihin ammattiryhmään kukin kuului – toki meille myös esittäydettiin. Kirurgien kanssa keskustelimme lyhyemmin, hoitajien kanssa päivittäin. Anestesia­lääkär­it osasivat lapsen luona pyörähtäessään kertoa, mitä potilaalle tänään kuuluu ja millaiset ovat lähipäivien suunnitelmat – tunsivat tytön tarinan, mikä oli mukavaa.

Juha miettii, että ei ole olemassa yhtä oikeaa vastausta siihen, millaista tietoa teho-osastolla olevan potilaan omainen kaipaa. Hän kertoo, että joskus hoitokokousten jälkeen hän ja lasten äiti huomasivat kiinnittäneensä huomionsa aivan erilaisiin seikkoihin ja muistavansa kerrotuista tiedoista vastakkaisiakin asioita. Juha myös arvelee, että alussa, kun kaikki on uutta ja omainen vielä

Juha Laukka liikuttuu yhä muistellessaan tyttärensä elämän alkuaikoja

ymmällään koko tilanteesta, tiedon vastaanottaminen ja käsitteleminen on vaikeaa. Silloin on tärkeää, että voi jutella ja kysellä pienistä päivittäisistä asioista muutoinkin kuin virallisissa tapaamisissa.

– On varmaan tosi yksilöllistä, kuinka tarkkaa tietoa kukin haluaa. Alun shokin jälkeen minä insinööriluonteena toivoin ja sain sellaistaakin yksityiskohtaista tietoa, joka auttoi minua hahmottamaan kokonaisuutta. Anestesia lääkärit onnistuivat parhaiten avaamaan tilannetta käytännön tasolla. Jotkut heistä osasivat siinä töidensä ohessa luontevasti tarinoida tytön tilanteesta totuudenmukaisesti, mutta kuitenkin positiiviseen sävyyn. Niiden epävirallisten keskustelujen tiedot jäivät parhaiten mieleen.

Alkuaika tehohoidossa oli myös epävarminta aikaa: välillä tuli edistysaskeleita, jotka tuntuivat hurjan hyviltä, välillä tuli takapakkeja. Kerran aamulla sairaalaan soittaessaan Juha sanoo kuulleensa jo hoitajan äänestä, että kaikki ei ole aivan hyvin. Paikanpäälle mentyyän hän sai tietää, että edeltävänä yönä tytön tila oli ollut kriittinen.

– Toivoa en menettänyt silti koskaan hetkekikään. Sitä oli vaan mentävä eteenpäin ja keskiyttävä arkisiin askareisiin.

Suuri askel: teho-osastolta eteenpäin

Alun epävarmuuden jälkeen tytön vointi rupesi vähitellen kohenemaan ja asiat menemään oikeaan suuntaan. Edistysaskeleet teholla olivat merkittäviä, kuten irtautuminen ECMO:sta ja vähitellen myös hengityskoneesta.

– Pienistä muutoksista positiiviseen suuntaan oli tietenkin aina todella iloinen. Ei meille sillä tavalla etukäteen tiedotettu, että nyt vähennetään joku nollille tai testataan, pärjäisikö tyttö ilman jotain. Ne testit taidettiin enimmäkseen tehdä ilman vanhempia, mikä oli ihan hyvä.

Juha kertoo, että oikeastaan vasta sen jälkeen, kun tytär jaksoi hengittää ilman tukea, hänkin uskalsi ajatella tulevaisuutta huomista pidemmälle. Sitten ruvettiinkin vähitellen puhumaan siitä, että tyttö voitaisiin siirtää teho-osastolta eteenpäin.

– Se oli hurja hetki. Silloin piti oikein pysähtyä kysymään, että missä nyt mennään. Meillä oli palaveri hoitohenkilökunnan kanssa, jolloin kerrattiin, mitä on tapahtunut tähän mennessä ja miten jatketaan tästä eteenpäin.

Vaikka aikaa teho-osastolla leimasi alun epävarmuus ja takapakit, Juha kertoo, että silloin

kuitenkin tuntui, että tytär oli niin hyvässä hoidossa kuin mahdollista. Sitä tunnetta vasten peilaten kaikki siirtymiset pois päin tuntuivat ensin vaikeilta.

– Teho-osastolla alkuun kaksi ihmistä hoiti pientä tyttöä vuorokaudet ympäri, mikä tuntui todella turvalliselta. Siihen kun vertasi, niin siirtyminen eteenpäin oli pelottavaa. Silloin omaiselle tarvitsee ehkä korostaa niitä faktoja, joiden perusteella siirto tehdään ja ettei sitä tehdä kevyin perustein kokeilun vuoksi, Juha miettii.

Teho-osaston vaihtaminen tarkkailuosastoon sujui kuitenkin hyvin. Kun vihdoinkin oli aika siirtyä jatkohoitoon Tampereelle, tuntui kuin perhe olisi ollut jo matkalla kotiin.

Energinen ilopilleri

Nykyään tyttö on iloinen ja energinen koululainen. Välillä hän haluaa katsoa valokuvia itsestään vauvana, kysellä ja kuulla tarinoita. Kaikkiin kysymyksiin tietenkin vastataan, mutta toistaiseksi hänelle on riittänyt tieto, että pikkuisena hän vietti hiukan kauemmin aikaa sairaalassa. Kontrolleissa käymiseen tyttö suhtautuu nykyään pääasiallisesti myönteisesti – tai ainakin siten, että ne nyt kuuluvat hänen elämäänsä.

Juha liikuttuu yhä muistelllessaan tyttärensä elämän alkuaikoja, mutta loppujen lopuksi tuo aika sairaalassa oli koko elämän mittakaavassa varsin lyhyt. Koskaan hän ei ole ajatellut, että voi kun näin ei olisi tapahtunut tai että olisihan sitä voinut helpommallakin päästä, vaan toteaa, että tämä oli heidän tarinansa ja nyt kun kaikki on hyvin, katsotaan eteenpäin. Joskus hän sanoo mieltineensä, vaikuttaako tytön elämän alku yhä jotenkin siihen, että hän on luonteeltaan niin kovin positiivinen ja sopeutuvainen. Asioiden ei tarvitse olla kuin arkisen tavallisesti, niin tyttö on itse valoisuus.

– Ehkä hän jossain syvällä sisimmässään ymmärtää ja tietää enemmän, kuin osaamme edes aavistaa, Juha pohtii. ■

Epävirallisten keskustelujen tiedot jäivät parhaiten mieleen.